

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania J. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
Oddziałowi w [...]
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2017 r.,
zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 31 marca 2017 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 31 marca 2017 r. odrzucił skargę kasacyjną ubezpieczonej J. S. od wyroku tego Sądu z dnia 9 grudnia 2016 r., wydanego na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w [...], którym Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 17 grudnia 2015 r. i oddalił odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 24 grudnia 2014 r., stwierdzającej, że ubezpieczona - jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą - nie podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 17 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w skardze kasacyjnej pełnomocnik ubezpieczonej określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 7.082 zł. Zgodnie

z art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. uprawnienie do złożenia skargi kasacyjnej bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia przysługuje wyłącznie w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Sprawa nie należy do żadnej z wymienionych w tym przepisie kategorii spraw, ponieważ spór między stronami toczył się o objęcie ubezpieczonej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem sporu jest objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym, o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2001 r., II UZ 22/01, PPIPS 2003 nr 2, poz. 69). W związku z powyższym skarga kasacyjna w tego rodzaju sprawach byłaby dopuszczalna tylko wówczas, gdyby wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła co najmniej 10.000 zł, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca, ponieważ pełnomocnik ubezpieczonej wartość tą określił na kwotę 7.082 zł.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik ubezpieczonej domagał się jego uchylenia w całości i zasądzenia od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 398² § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej z powodu wartości przedmiotu zaskarżenia poniżej 10.000 zł, bez dokonania sprawdzenia tej wartości, podczas gdy prawidłową wartość przedmiotu zaskarżenia obliczoną zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16 (OSNP 2017 nr 1, poz. 6), której nadano moc zasady prawnej, stanowi kwota 29.323 zł.

Wnoszący zażalenie wskazał, że podana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia jest wynikiem omyłki pisarskiej, tj. przeklejenia treści z innego pisma sporządzonego w innej sprawie, o czym świadczy powołanie na końcu uzasadnienia skargi niepublikowanego orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., I UK 437/16. Powyższe winno prowadzić do weryfikacji wartości przedmiotu zaskarżenia, której wskazanie nie było egzekwowane do chwili wydania uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16,

względnie do wezwania pełnomocnika do wskazania sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia zgodnie z przywołaną uchwałą. Uchwała ta stanowi, że w sprawie dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym, determinującej konieczność uiszczania składek oraz przyznanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, jak również ewentualnego zwrotu niezależnie pobranych świadczeń - wartość przedmiotu sporu w sprawie, w której odwołanie zmierza do ustalenia istnienia stosunku ubezpieczenia społecznego - należy odnosić do wysokości podlegających zwrotowi świadczeń wskutek wydania decyzji, ewentualnie świadczeń, których ubezpieczony nie otrzyma na skutek odmowy ich przyznania. Postępowanie w niniejszej sprawie dotyczy odwołania od decyzji stwierdzającej niepodleganie ubezpieczonej dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, z którą związane są świadczenia majątkowe, a mianowicie: zasiłek opiekuńczy za 2 miesiące, zasiłek chorobowy za 6 miesięcy oraz świadczenie rehabilitacyjne za 12 miesięcy, niewypłacone przez organ rentowy, ponieważ odnośnie tych świadczeń organ rentowy zawiesił postępowanie z uwagi na spór sądowy. Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe jest kwota 1.850 zł, zatem ubezpieczonej odmówiono wypłaty świadczeń w łącznej kwocie 29.322,50 zł (zasiłek opiekuńczy wynosi $1.850 \text{ zł} \times 80\% \times 2 \text{ miesiące}$, czyli 2.960 zł; zasiłek chorobowy $1.850 \text{ zł} \times 80\% \times 6 \text{ miesięcy}$, czyli 8.800 zł; świadczenie rehabilitacyjne $1.850 \text{ zł} \times 90\% \times 3 \text{ pierwsze miesiące}$, czyli 4.995 zł oraz $1.850 \text{ zł} \times 75\% \times 9 \text{ kolejnych miesięcy}$, czyli 12.487,50 zł). Oznacza to, że ubezpieczona utraciła świadczenia z ubezpieczenia chorobowego w kwocie 29.322,50 zł, co stanowi jednocześnie wartość przedmiotu zaskarżenia w rozpoznawanej sprawie obliczoną zgodnie z powołaną uchwałą Sądu Najwyższego, III UZP 2/16, którą to kwotę Sąd drugiej instancji winien przyjąć i dokonać sprawdzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. Zgodnie z art. 398⁴ § 3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Spełnieniem wymagania formalnego wskazanego w

art. 398⁴ § 3 k.p.c. jest samo oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, nawet gdy jest ono błędne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., II UZ 74/13, LEX nr 1436077 czy z dnia 21 lipca 2015 r., III UZ 4/15, LEX nr 2051112).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest pogląd, że dopuszczalność skargi kasacyjnej z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia wynika ze szczególnych przepisów o postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹ i art. 398² § 1 k.p.c.), co sprawia, iż w procedurze tej w każdym stanie sprawy sąd drugiej instancji lub Sąd Najwyższy mają obowiązek zweryfikowania wystąpienia tej bezwzględnej przesłanki procesowej poprzez sprawdzenie wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia (por. np. postanowienia z dnia 15 czerwca 2007 r., II PZ 21/07, LEX nr 951507 oraz z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 275/13, LEX nr 1444465). Błędne wskazanie przez stronę wartości przedmiotu sporu i w konsekwencji wartości przedmiotu zaskarżenia nie jest dla sądu wiążące, gdyż badanie przesłanek dopuszczalności skargi kasacyjnej następuje z urzędu (por. postanowienie z dnia 15 czerwca 2007 r., II CZ 38/07, LEX nr 951278). Dopuszczalności skargi kasacyjnej nie wyznacza zatem wartość przedmiotu sporu lub przedmiotu apelacyjnego zaskarżenia, ale kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego (por. postanowienie z dnia 15 czerwca 2007 r., II PZ 21/07, LEX nr 951507). Wobec tego badanie dopuszczalności skargi może obejmować zarówno wypadki, gdy strona skarżąca wskazuje wartość przedmiotu zaskarżenia zdaniem sądu zawyżoną, jak również sytuacje, gdy strona wskazuje tę wartość w ocenie sądu zbyt niską (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2016 r., I UZ 30/15, LEX nr 19823987).

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczona wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego stwierdzającej, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Wobec powyższego jej rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie dla ustalenia wysokości należnych ubezpieczonej świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, w szczególności w postaci zasiłku opiekuńczego, zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego. Tym samym wartość przedmiotu zaskarżenia wyznaczona będzie wysokością utraconych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, mimo iż sprawy

o wysokość samych tych świadczeń należą do właściwości rzeczowej sądu rejonowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., II UZ 21/16, LEX nr 2191449).

W sprawie nie może zniknąć z pola widzenia, że wartość przedmiotu zaskarżenia została po raz pierwszy oznaczona w skardze kasacyjnej w kwocie 7.082 zł, zaś pełnomocnik ubezpieczonej, wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia, powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 24 listopada 2016 r., I UK 437/16 (niepublikowane), w którym Sąd Najwyższy nawiązując do poglądu zamieszczonego w uzasadnieniu uchwały z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. zwrócił akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] w celu usunięcia dostrzeżonego braku i wezwania pełnomocnika skarżącej do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego. Jednocześnie, jak wynika z uzasadnienia zażalenia, wskazana w rozpoznawanej sprawie w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia, jak również przywołane w końcu uzasadnienia skargi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., I UK 437/16 zostały dokonane „wobec omyłki redakcyjnej używanego programu pisarskiego” (przeklejenie treści z innego pisma, o czym świadczy powołanie się na akta sprawy I UK 437/16, w której Sąd Najwyższy zobowiązał pełnomocnika do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia). Natomiast utracone przez ubezpieczoną świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, co wynika z zawartych w uzasadnieniu zażalenia wyliczeń, stanowią łącznie kwotę 29.323 zł. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 12 marca 2015 r., II UZ 87/14 (LEX nr 1806449), przyjął, a Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę pogląd ten w całości podziela, że omyłka pisarska nie powinna pozbawiać strony prawa do skargi kasacyjnej, gdy dotyczy wartości przedmiotu zaskarżenia, a wartość ta ustalona w sposób prawidłowy powoduje, że stronie przysługuje prawo wniesienie skargi kasacyjnej.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

